

ՄԻԷՏԱՔԵՐ

ՀԱՏՈՐ Խ.

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1, 1911

ԹԻՒ 11

ԴՊՐՈՑԱԾԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Էվրին պարտեզին մէջ, խոշոր ծառի մը տակ, խաղաղ տնկիւն մը քաշուած էր, ուր կրնար մինակ մնալ ու խորհիլ բանի մը մասին, զոր հայրը խօսած էր իբրեւ։

Ան չորս քրքրերէն մէկն էր։ Իրենց մայրը երեք տարի առաջ մեռած էր և հայրերէն իր կեանքը իր դասակներուն հաւիրած էր։ Պանծնք իր ըստ պահած էր, ու անտեղ կը ջանային առնենք իրենց պահելը՝ ինչպէս սովորեցուցած էր իրենց սիրելի մայրը։ Երեւազոյն տղջիկը, Հոռի, անախան զործեր կը սիրէր ու այդ ճիւղը ինք ստանձնած էր։ Միշտ իր և նախնի կրտսերները ամաններ կը լուային ու սենեակները կանոնաւ սր կը պահէին, և Էվրին, որ ծառայելէ հանդէս կ'ըզգար, երջանիկ ժամեր կ'անցնէր քայքայելու զգեստներ ձեւելով ու կարելու համար սնունդ ոգնելով։

Այլ հիմա առնի երջանիկ կեանքը պիտի վերջանար և Էվրին դիչերթիկ վարժարան մը պիտի երթար։ Ինչպէս պիտի ձգէր զանտեք ու միշտ կը երթար օտարներու մէջ։

Սրաւարել տղջիկը իր գլուխը զրոյստ աշխատեցնելու վրայ, որովհետեւ իր անտեղ կը ջանային պահել իր ծառայի քանակը։

Բայց կամայ կամայ հանդարտեցան և երբ ընթերցիք զանգակը հնչեց՝ սեղանին շուրջ միասեղաւ ընտանեկան խումբին, իր սովորականէն աւելի հանդարտութիւնով մը, ու կը ջանար յաղթել այն տիրութեան որ իր սիրտը կը ճնշէր։

Բազմադրաց սրերն սկսան, առնին իւրաքանչիւր անդամը սկսաւ ըսն մը ընել, անոր մեկն ուրիշ պատրաստութեան համար։ Հասնումները դիւր խոստացան, և մաղթեցին երջանիկ արձակութիւնը ծնունդի և ջանքի տալիս։ Սրբապետը յաջորդեց իր խոսքին կը յայտնէր զինքը՝ նոյն պահուն հորը խօսած վերջին խօսքը կը հնչէր աղանջին մէջ, «Այնպէս և օգնէ ուրիշի մըն ալ, ու այդ կերպով պիտի մոռնաս միայնութիւնդ»։

Ճամբորդութեան վերջանալէն ետքը ան ինքզինքը գաւաւ տղջիկներու բազմութեան մը մէջ, որ հասնում ան ինքն ինքի մը սրահին մէջ։ Ո՛րչափ ուրախ էին տեսնել և կը խօսէին իրարու հետ, հին ընկերու հինքը իրար կը բարեկէր և խնդալով կը խօսակցէին արձակութեան օրերէնով անցուած հաւանալի ժամանակներու վրայ։ Եւ նորեկն ուսանող հինքը ալ պարտիկ խօսակցութիւն կամ ատանման կայնած թէ և կ'ուզէին անոնց խօսակցի, բայց կը քաշուէին ու չէին մը մինակ կը զգային։ Ինչ մը ետքը բնութիւնը զանգակը հնչեց ու բոլոր տղջիկները կարգով մտան հաշարանը, խորտեցան սեղաններու շուրջ։ Սրբանիկ և ուրիշ տղջիկներով ինքնին սրահ մըն էր առջ։ Էվրին կը դարձանար թէ ո՛վ բարեկամ պիտի ըլլար իրեն, և թէ ո՛վ պիտի յայտնէր Հոռիին, Միշտի տիկնոջը։ Սրբապետը հաշարանէն դուրս կ'ելլէր՝ զետառի տղջիկ մը իրեն ըստ ինքն ու հանդարտութեան քաւ, զորք և եւ նորեկն ենք։

երթա՞նք հսկիչ վարժուհիէն խնդրելու համար որ նոյն գրասեղանին վրայ, քով քովի նստինք: Էվլին չատ ուրախացաւ այս առաջարկին վրայ, ու իր նոր ընկերուհիին ձեռքէն բռնելով գացին դպրոցը պատելու:

Այլ դպրոցական կեանքը սկսած էր, կարգերը կազմուեցան, դասերը սկսան, Էվլին հօր ըսածը չմոռցաւ ու միջոցներ կը փնտռէր մէկու մը օգնելու բարի գործով մը կամ խօսքով մը, և չատ չանցած չատ մը բարեկամներ ունեցաւ: Տունէն կարօտով սպասած նամակները կուգային շարունակ կարար: Կամաց կամաց դպրոցը և ուսուցչուհիները սիրելի սկսաւ: Օրերը ինչպէս չուտ կ'անցնէին: Գրեթէ անմիջապէս ետքը Ծնորհակալութեան Օրուան արձակուրդը եկաւ, ստացաւ նաեւ տունէն զըրկուած սնտուկ մը, որուն մէջ կային չատ մը աղուոր բաներ՝ չինուած տունի սիրելիներէն, որովհետեւ ինք տունէն հեռու կը գտնուէր:

Ծնունդի արձակուրդը կը մօտենար: Էվլին իր բարեկամուհիին, Մէյրին, միասին տուն պիտի տանէր արձակուրդը անցնելու, և այս կերպով երկու աղջիկներ չատ մը ծրագրերն էր չինէին գալիք օրերու համար: Այսպէս դպրոցին առաջին եռամսեան վերջացաւ, աղջիկները կը փութային շոգեկառք հասնիլ՝ տուն երթալու համար: Օրերով ձիւնած էր ու փողոցները ծածկուած էին ձիւնով. օգն ալ ամպոտ էր ու հովը երթալով կը սաստկանար: Մինչև որ տուն հասնէին բաւական ուշի պիտի մնային, որովհետեւ ճամբան բաւական երկար էր: Առաջին քանի մը ժամերը աղջիկները բաւական զուարթ էին, որովհետեւ խօսակցելու նիւթեր չէին պակսեր իրենց:

Անոնք ճամբորդները աչքէ անցուցին մէյ մը. ծեր կին մը, որ սակաւ մը կարմիր խնձորներ ունէր իր նստարանին տակ, իր թոռներուն կ'երթար Ծնունդի առիթով. անկէ քիչ մը անդին կը նստէր ծերունի պարոն մը, որուն զէմքը ծածկուած էր իր օրաթերթին ետեւ, և անոր քով ալ կը նստէր երիտասարդ մը, որ ատեն ատեն պատուհանէն դուրս կը նայէր մտահոգ: Անկիւնի նստարանին վրայ ալ կար տղիկ մը, միս մինակ, որ կառուղիին խուցը դուռած կ'երևար: Տղիկին վերարկուն կուրծքը դնդաւեղով հաստատուած էր ճերմակ սոմսակ մը, որուն վրայ գրուած էր տղուն տարուելիք կայարանին անունը. որովհետեւ ան մինակ ճամբորդելու համար դեռ չապ պզտիկ էր:

Կառախումբը յանկարծ դանդաղնալ սկսաւ, երիտասարդը ելաւ դէպ ի դուռը գնաց, ծերունիին թերթը վար դրաւ և միւս բոլոր ճամբորդները դարձացան թէ ի՛նչ կար: Վերջապէս կառախումբը կեցաւ այդ ընդարձակ ու լերկ դաշտին վրայ, մինչ ամէն կողմ առատ ձիւն եկած էր ու դեռ սաստիկ կը ձիւնէր ալ: Զիւնը կառախումբին ճամբան դոցած էր ու պէտք էին սպասել մինչև որ հեռուոր քաղաքէ մը օգնութիւն հասնէր: Աղջիկները վախցան և պզտիկ աղան զուլիւր նստարանին կռթնցուցած սկսաւ դառնապէս լալ, միայն ծեր կինը զուարթ կ'երևար ու միշտ փպիտ մը ունէր դէմքին վրայ:

Էվլին չատ մինակ կը զգար երբ յանկարծ յիշեց իր հօր վերջին խօսքը, «Աշխատէ և օգնէ ուրիշի մըն ալ, ու այդ կերպով պիտի մոռնաս միայնութիւնդ»: Զորս կողմերը նայեցաւ տեսնելու համար թէ իրեն օգնութեան կարօտ մէկը կա՞ր, ու աչքին հանդիպեցաւ պզտիկ տղեկ որուն այտերն ի վար արցունքի խոշոր կաթիլներ կը գլորուէին: Թէև քիչ մը քաջասրտութեան պէտք կար մինչև տղուն քով երթալու՝ մինչ բոլոր ճամբորդներ զինքը կը դիտէին, բայց նորէն Էվլին Մէյրիի հետ բաժնած չաքարեղէնէն տուփ մը առնելով տղուն քով գնաց, տղան գիրկը առաւ ու անոր աչքերէն արցունքները սրբելով հարցուց թէ ո՛ւր կ'երթար: Էվլինի բարի օրինակը կարծես տարափոխիկ եղաւ և կառքին մէջ գտնուողները իրարու քով մօտեցան ու ներսը բարեկամական ընդհանուր շունչ մը թրթրոց կարծես, թէև դուրսը բաւական սոսկալի էր: Ծեր պարոնը ջղայնացելու տրամադրութիւն մը ցուցնել սկսաւ, բայց երբ զուարթ ծեր կինը նստած տեղէն ելաւ ու խնձորի սակաւը թէր անցնելով ճամբորդներուն խնձոր բաշխել սկսաւ, ներկաները խնդալ և իրարու պատմութիւններ խօսիլ սկսան, միևնոյն ատեն ձիւնի փոթորիկի բռնուելու այս ճախորդութիւնն ալ չմոռնալով: Կառքին ետեւէն մէկը երգել սկսաւ, և երբ այդ քաղցր ձայնը կ'երգէր երգ մը, զոր բոլորն ալ գիտնալ կ'երևային, չատ չանցած մինչև իսկ ջղայնացած ծեր պարոնը երգին ամանակին համեմատ մատներով պատուհանին զարնել սկսաւ: Ժամ մը և մինչև իսկ երկու ժամ անցաւ առանց զգալի րլալու, և երբ իրենց կառախումբը ձիւնին մէջէն քաշելու համար եկող միւս կառախումբին վայրաշարժին սուր սուլումը լսելի եղաւ, բոլոր ճամբորդները ուրախութեամբ լեցուեցան ու խնդութեամբ շարունակեցին ճամբուն մնացեալ մասը, մինչև մօտակայ առաջին կայարանը, ուր իրարմէ բաժնուեցան, իրարու «Ծնորհաւոր Ծնունդ» բարեմաղթելով:

Էվլինի հայրը կայարան եկած էր իր դուստրը դիմաւորելու համար, և զարմացաւ երբ տեսաւ անոր տղեկ մը առաջնորդելը, նաեւ այն բոլոր մարդիկը, որոնք Էվլինի ձեռքը կը սեղմէին ու «մնաք բարով» կ'ըսէին: Երբ հայրը իր դուստրը ողջագութեց՝ ծերունի պարոնը յառաջ եկաւ ու ըսաւ, «Պարոն, դուք քաջ դուստր մը ունիք: Մենք բոլորս ալ կառախումբին այսօրուան արկածին առիթով մտաւտանջութենէ ու սրտնեղութենէ պա՛հ մը ազատ զգացինք ու դադրեցուցինք մեր տրտուշները, որովհետեւ մենք ալ ձեր դուստրին պէս ուրիշներու մասին մտածեցինք. դուք երջանիկ հայր մըն էք»:

Էվլին զգաց թէ հայրը աւելի կաթոգին կը սեղմէր իր ձեռքերը ու մեծ ուրախութիւն զգաց սիրտին մէջ երբ իրենց տունը հասաւ:

Բ. Ճ. ՄԷՔՆ.

ԺԱՅՈՒՆՈՒՆ ՎՐԱՅ

Կատարինէ էր որ առաջին անգամ թեւագրեց Ռուբէնի, «Եկուր, մինչև ժայռերը երթանք, անկէ աւելի դիւրաւ կրնանք տեսնել զանոնք, որովհետեւ շատ մօտ պիտի ըլլանք»:

«Բայց առնք մեզմէ պիտի խրտչին», առարկեց եղբայրը, «ու թերևս այնչափ հեռու կը փախչին որ ալ չեն վերադառնար»:

«Մինչև հիմա սորված ըլլալու են որ բարեկամներ ենք ու վրաս մը պիտի չհասցնենք իրենց», պնդեց Կատարինէ:

Այս կերպով անոնք դէպի ծովեզերքը գացին իրենց տնակէն, որ ծովեզերքին մօտ էր, և ուր Կատարինէ ու Ռուբէն Գէորգեան ամառը կ'անցնէին իրենց ծնողքին հետ: Իրենց հօն ժամանելէն ի վեր անցած ուրախ չաբաթներու ընթացքին առնալով շատ հետաքրքրուած էին ծովեզերքի վայրի բաղերու երամի մը վրայ, որ յաճախ կը թառէին ծովեզերքի ժայռերուն և անկէ ալ ծովի ալիքներուն վրայ: Բաղերը երբեմն ժամերով և երբեմն ալ գրեթէ բոլոր օրը կը լողային ալիքներու վրայ, ծովեզերքի ժայռերէն անդին, առանց վախալու այս տղաքներէն, որ զիրենք յաճախ կը դիտէին մօտի ծովեզերքէն: Բայց Կատարինէ և Ռուբէն բաղերը աւելի մօտէն տեսնել ուզեցին:

Մանուկները աւազին վրայէն վազեցին, — որովհետեւ տեղատուութեան ատեն էր և ծովը դէպի ներս քաշուած, — միայն երբեմն հետաքրքրական խեցի մը կամ ծովաբոյս մը հաւաքելու կամ զննելու համար կենալով, որոնք երեւան կու գային ալիքներուն քաշուելովը:

«Ահա Ֆինօն կու գայ», բացաբանչեց յանկարծ Ռուբէն ետեւ նայելով և իրենց շունը տեսնելով. «ան պէտք չէ որ գայ, բաղերը կրնայ խրտչեցնել»:

«Ետ գնա, Ֆինօ, տուն դարձիր», գոչեց Կատարինէ:

Շնիկը կեցաւ վարանոտ, ու յետոյ երբ հրամանը կրկնուեցաւ՝ տխուր ձևով մը ետ, դէպ ամառնային տնակը դարձաւ:

Տղաքը երբ ժայռերուն քով հասան՝ քաջաբար վեր մագլցեցան և մինչև ծայրերը, ուրկէ ծովածոցին կապոյտ ջուրերը կ'երևային, գացին: Անոնք ուշադրութեամբ կը գտնէին ճամբան, որովհետեւ ջուրը հիմա իրենց երկու կողմէն ալ մօտ էր, ու երբեմն ալ բարձր ժայռերու վրայ ելլելու համար կ'օգնէին իրարու: Վերջապէս ժայռերուն մինչև վերջին ծայրը, բարձր քարի մը վրայ հա-

սան, ուրկէ հաճոյքով կը դիտէին իրենց բարեկամները, բաղերը:

Բայց բաղերը արդէն հեռացած էին ու կարծես ասոնց բարեկամաբար մօտենալ չէին ուզեր: Երբ Կատարինէ և Ռուբէն այդ ծոցին մէջ երկարող ժայռին վրայ գացած էին, քիչ մը տեղ ջուրին մէջէն քալած էին: Թէև երբեմն կեցած ու ետևին նայած էին, բայց չէին վախցած, և ետ դառնալու համար դիւրին ճամբայ մը պտնել կը յուսային:

Մանուկները զուր տեղ կանչեցին զանոնք որ ետ դառնան ու իրենց մօտը գան: Գրեթէ մէկ երկու ժամ հոն, այդ խոշոր ժայռին վրայ նստան և սպասեցին որ բաղերը ետ այդ ժայռերուն վրայ գան:

«Ա՛հ, նայէ, ի՛նչ է եղած», գոչեց Կատարինէ սարսափահար. «մակընթացութիւն կ'ըլլայ, ու ջուրերը մեզ բաժնած են ցամաքէն»:

«Դեռ շատ խորունկ չէ, աճալարները», ստիպեց Ռուբէն: Բայց տեսան որ ջուրերը իրենց անցնելու աստիճանէն աւելի բարձրացած են ու իրենք այդ բարձր ժայռին վրայ կ'զգիացած:

«Կարծեմ մէկը մեզ պիտի տեսնէ», ըսաւ Ռուբէն քաջաբար, «և կրնայ ըլլալ որ մակընթացութիւնը մինչև այս ժայռին գագաթը չ'հասնիր»:

«Բայց այո, կը ծածկէ երբ շատ բարձր ըլլայ», գոչեց Կատարինէ:

Անոնք ծովեզերքը վեր վար աչքերնին պտրտեցին, բայց ոչ ոք տեսան. ծովածոցին մէջ ալ նաւակ մը իսկ չկար: Ջուրը կամաց կամաց ժայռերէն վեր կը բարձրանար ու ալիքները դէպի ծովեզերք կը խուժէին: Բաղերը մոռացան բոլորովին և մէկզմէկու սիրտ ու յոյս տալ կ'աշխատէին: Պառացին ու պոռացին, բայց պատասխան մը չէր լսուեր, այլ միայն ծովին ալիքներուն ծովեզերքի ժայռերուն զարնուելու ձայնը:

Յանկարծ ծովեզերքէն հաչիւնի ձայն մը լսուեցաւ: Ֆինօն ոտքերով աւազը կը քրքրէր, ու կարծես շունի լեզուով մը անոնց վտանգի մասին կը խօսէր: Յետոյ առանց ժամանակ թողելու որ տղաքը զինքը կանչեն, շունը դէպի տնակը վազեց:

«Ո՛հ, գիտեմ, գիտեմ», գոչեց Կատարինէ ուրախութեան չնչապառ, «Ֆինօն տուն գնաց օգնութեան կանչելու համար, իմ բարի Ֆինօս»:

Ֆինօյին ըրածն ալ ճիշդ այդ եղած էր: Երբ ան տնակին առջև եկաւ բարձրաձայն հաչելով՝ յայտնի էր որ դուրսը վտանգաւոր բան մը կար և Տիար Գէորգեան փութաց դէպի ծովեզերքը:

Քանի մը վայրկեան ետքը ան անցաւ ջուրին մէջէն մինչև տղաքներուն գտնուած ժայռը՝ թէև

Անոնք ալ զինք կը սիրեն ,
 Իբրեւ ընկեր անրաման ,
 Ու միշտ կ'երթան ետեւէն ,
 Չեն ձրգեր զայն ոչ մէկ ժամ :

Մեր սիրունիկ Նըւարդին
 Այս պարզ սէրը մանկական՝
 Օրինակ մըն է հեշտին ,
 Անկեղծ սիրոյ զօրութեան :

*
 * *

Ուստի , տրդաք , ազջիկներ ,
 Սորվեցէք թէ սէրը յար
 Փոխադարձ է : Անտարբեր
 Մարդիկ սիրուիլ չեն կրնար :

Պր. Հ. ՓԱՆՈՒՍԵԱՆ

ԹԻ ԻՆՉՈՒ ԹՈՎՄԱՍ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱԽ

Թովմաս Պետիկեան առեւտրական գիրք մը չի-
 նելու ետեւէ չէր , ան աւելի կը փափաքէր գոյճ
 երթալ և իր ուսումը աւարտել : Ծիչդ այն ատեն
 երբ կը խորհէր թէ իր այդ բուն բաղձանքը գո-
 հացնելու համար ամէն միջոց ու դիրութիւն
 պատրաստ էր՝ հայրը ենթարկուեցաւ գէշ արկածի
 մը , որ զայն բաւական ախտներ դրամ չահելու
 անկարող պիտի ընէր : Հետեւաբար Թովմաս ոչ թէ
 իր գոյճն երթալու փափաքը թողելու էր , այլ
 պէտք էր գտնել առեւտրական գործ մը որով կա-
 րենար ընտանիքը ապրեցնելու չափ դրամ չահիլ :
 Ան գրեթէ կը նախանձէր Ռուբէն Մեծատուրեան
 նի , որ թէև կրնար գոյճ մտնել , բայց աւելի կը
 նախընտրէր առեւտրական գործ մը գտնել , դրամ
 չահիլ և իշխանավայել կեանք անցնել : Ռուբէն
 թաղային վարժարանէն չրջանաւարտ էր ու այդ
 օրերը դիմում ըրած էր ընդունուելու համար ա-
 ռեւտրական այն տեսակ պաշտօնի մը , զոր ձեռք
 ձգել կը յուսար իր հօրը ազդեցութիւնով ու իրենց
 վայելած պատիւին չնորհիւ :

Տիար Մեծատուրեան , Ռուբէնի հայրը , հարուստ
 էր , ու ծանօթ առեւտրական չրջանակի մէջ , նաեւ
 բարձր դիրք մը զբաւած էր ընկերութեան մէջ .
 իսկ Տիար Պետիկեան , Թովմասի հայրը , յաջող մե-
 քենագէտ մըն էր , բայց իր ծանօթներուն չրջա-
 նակէն դուրս ոչ ոքէ ձանչուած էր : Բայց Թով-
 մաս Պետիկեան , որ , ինքն ալ իր կարգին դիմած

էր նոյն պաշտօնին համար , առաւ այդ պաշտօնը ,
 որուն այնչափ կը փափաքէր Ռուբէն :

«Կարծեմ պատճառներ մը ունէիք իմ տղաս
 չընտրելու » հարցուց յետոյ Տիար Մեծատուրեան
 թիկնածուները քննելու պաշտօն ունեցող քննիչ-
 ներէն մէկուն :

«Ճշմարտութեան աւելի մօտ պիտի ըլլար ըսել
 թէ մասնաւոր պատճառներ կային Թովմաս Պե-
 տիկեանը ընտրելու » պատասխանեց քննիչը , «ան
 յստիճարարուած էր իբրեւ այդ գործին ամէն յար-
 մարութիւն ունեցող մէկը » :

«Կա՛յծեմ իմ զուակս ալ ունէր նոյն յարմա-
 րութիւնները » :

«Հակառակը հաստատելու համար բուն մը չիմ
 դիտեր . բայց պատանին Թովմաս դրամ չահելու
 շատ պէտք ունի , մինչդեռ դուք կրնար ձեր գա-
 ռակը գոյճն դնելու համար պէտք եղած ծախքը
 չնել » :

«Այդ չիտակ կրնայ ըլլալ , բայց դե՛ք բարեւոյ-
 րակն դործ մը չիք բացած : Տարակոյս չկայ թէ
 ձեր այս յայտնածներէն ուրիշ պատճառներ ալ ու-
 նէիք » :

«Տիար Մեծատուրեան , կը յիշե՛ք , երբ անցեալ
 տարի ձեր գործին մէջ առնելու համար երիտա-
 սարդ մը կը փնտռէիք , նախընտրեցիք այնպիսի
 մէկը , որ ողելից ըմպելի բնաւ չէր գործածեր »
 հարցուց քննիչը յանկարծ :

«Կը յիշեմ » պատասխանեց վաճառականը վա-
 բանքով :

«Չե՞ որ դուք ձեր ընտրութիւնը այդ կէտը
 նկատողութեան առնելով ըրիք » :

«Այո » :

«Մենք ալ այդպէս բրինք , Տիար Մեծատուրե-
 ան , դուք և ես արեւոյնութեան մէջ չափազան-
 ցելու վտանդէն ազատ ենք . բայց այս տենդոտ
 դարուս մէջ մեր տղաքներուն մասին զգոյշ ըլլա-
 լու ենք , Թովմաս ամենաքիչ քանակութեամբ իսկ
 ողելից ըմպելի չգործածեր , ու այդ կէտը մեծա-
 պէս ազդեց մեր ընտրութեան վրայ » :

Վհատած հայրը ասոր չկրցաւ բան մը պատաս-
 խանել , Չէր կրնար ուրիշները մեղադրել այն նախ-
 ըզգուշութեան համար , զոր ինք ալ ըրած էր իր
 կարգին : Ինք ալ փորձառութիւնը ունէր թէ
 տղաքը ողելից ըմպելի բնաւ չգործածելու վարժե-
 ցնել ամէնէն ապահով միջոցն էր ապագայ ան-
 պատուութիւններու և չարիքներու դէմ , բայց
 ինք իբրեւ հայր բոլորովին անզգոյշ գտնուած էր
 այդ մասին :

«Այդ է եղեր պատճառը » բացագանչեց Ռու-

ու չեն խօսիր : Ձեր բարեկամները գտնել լաւագոյն մարդերու մէջէն—մարդերու, որոնք կը կարգան ու կը խորհին, որոնք չարութեան և անմաքրութեան տեղի չտալու չափ զօրաւոր են բարոյապէս, որոնք շատ գիտակից են այս գեղեցիկ տիեզերքին մեծութեան և ընդարձակութեան և այդ կերպով իրենք ալ վարնոց, աննշան ու չար կեանք մը ասորի չեն ուզեր :

Եթէ կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ, եթէ կ'ուզէք կործանուածի ու կորուստի ամէն վտանգէ ազատ ըլլալ, զգուշացէ՛ք այն ամէն տեսակ ընկերակցութիւններէ, որոնց մէջ ձեր բնաւորութեան լաւագոյն կողմերը դիւրութիւն ու հանգստութիւն չեն զգար ու չեն զարգանար :

ՏՂԱՅՈՑ ԲԵՄԸ

ՆԿԱՐԱԳԻՐԻ ԵՐԵՄԱԿՆԵՐ

ԺԱ.

ԱՆԵՍԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ

«Բու ընկերդ անձիդ պէս սիրես»

Մատթ. ԺԹ, 19 :

Երբ անհամոլութեան, անձնուիրութեան մասին կը խօսինք՝ կէտ մը կայ զոր պէտք է նկատողութեան առնենք : Եսամոլութիւնը և անձին սէրը պէտք է իրարմէ զանազանել : Անձնասիրութիւնն ալ եսամոլութեան, եսասիրութեան հետ գրեթէ նոյն նշանակութիւնը ունի մեր լեզուին մէջ : Բայց անձին սէրը, մէկու մը իր անձը խնամելը, հոգալը ինքնին վիստակար կամ դատապարտելի բան մը չէ : Ամէն ալ պարտքեր ունինք մեր անձերուն հանդէպ, մեր մարմինները սնուցանելու և խնամելու, մեր միտքերն ու սիրտերը կրթելու և ազնուացնելու համար : Հետեալը երբ մէկը այս նշանակութիւնով անձնասէր է՝ սխալ մը չգործեր : Եւ արդէն այս անձնասիրութիւնը բնազդական է և մեր գոյութիւնը պահպանելու համար ալ շատ կարեւոր : Այս առումով պէտք է ամէն մարդ անձնասէր ըլլայ, և արդէն ենք բնազդաբար :

Բայց բուն եսամոլութիւնը, զոր վիստակար կը գտնենք, մեր անձին սէրը ուրիշներուն վիստին ու զրկումին մէջ փնտռելն է : Ահա այս տեսակ եսա-

սիրութիւն մը, անձնասիրութիւն մը, կամ թերեւս աւելի շիտակ ըլլայ ըսել եսամոլութիւն մը վիստակար է ու անարդար : Միշտ պէտք է յիշենք թէ որչափ մենք՝ նոյնչափ ալ ուրիշներ կը սիրեն իրենց անձերը, և իրաւունք ալ ունին : հետեալոր ուրիշներու վիստին ու զրկումին մէջ մեր հանգիստն ու շահը փնտռել իսկապէս դատապարտելի է : Մեր ազատութիւնը, վայելքները, շահերը ուրիշներուն ազատութիւնով, վայելքներով ու շահերով սահմանուած են : Պէտք չէ սահմանէն անդին անցնիլ : Եւ արդէն երկնաւոր Վարդապետն ալ կ'ըսէ, «Բու ընկերդ անձիդ պէս սիրես» ահա է անհամոլութեան սահմանումը : Ընկերը և անձը հաւասար նկատել, ուրիշներու ամէն իրաւունքները յարգել, ասոնք կարեւոր սկզբունքներ են աշխարհիս խաղաղութեան, և անարդարութիւններու վերջանալուն համար : Երբ կ'իտքին մէջ մեր անձերուն կողմի նժարը աւելի հակի՝ եսամոլութիւն կ'ըլլայ, երբ ընկերոջ կողմը հակի՝ անձնուիրութիւն կ'ըլլայ : ասոնց հաւասարակշռութիւնն է անհամոլութիւնը, ընկերը անձին պէս սիրելը : Այս կերպով ընկերոջ սիրոյն չափանիշը, որ մեր անձն է, մեզի անձանթ չէ, ու դիւրութեամբ կրնանք մեր այս պարտականութիւնը անթերի կերպով կատարել՝ եթէ ուզենք :

Ուրեմն, սիրելի տղանքեր և աղջիկներ, երբ այս նշանակութիւնով կ'ըմբռնէք անհամոլութիւնը՝ դուք ալ դիւրութեամբ կրնաք գտնել պատշաճ կերպն ու չափը ձեր ընկերներուն հետ վարուելու : Դուք դեռ գործնական կեանքի ձեր յարաբերութիւնները խանգարել օգտաւնացող փորձութիւններն ու դժուարութիւնները չունիք : շահերու հակառակամարտ հոսանքներու մէջ չէք գտնուիր : Բայց հիմալուրնէ պէտք ունիք ձեր ընկերը ձեր անձին պէս սիրելու այս ոսկեղէն դասին : Այն ատեն, ապագային, գործի աշխարհին մէջ մեծ դժուարութեան մը պիտի չհանդիպիք այս պատուէրը կատարելու մէջ :

Գ. Բ. Գ.

Տարեկան բաժանորդագին թուլքիդ համար՝ 6 դահ.,
Արտասահմանի համար՝ 2 ֆրանք, 1½ շիլին, 40 սենթ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՅՈՅԱՅԱՆ

ՓԻՆՃԱՆՃԱՐԸ ԵՌԳՈՒՇՈՒ, ԱՄԷՐԻԳԱՆ ԽԱՆ